

Özet

Eğitimde Yaratıcı Dramaya Dayalı Kültürlerarası ve Yaşam Boyu Öğrenme: Çok Boyutlu Araştırma Projelerine İlişkin Yönelimler¹

Alkistis Kondoyianni

Peloponnese
Üniversitesi

Antonis Lenakakis

Thessaloniki Aristo
Üniversitesi

Nikos Tsiotsos

İlköğretim Okulu

Eğitimde yaratıcı drama eğitim-öğretim sürecinin her evresinde ve yaşam boyu öğrenme bağlamında oldukça etkili olarak kullanılmaktadır. Her düzeyde formal eğitimi desteklemesi ve öğrencilerin başarısını olumlu yönde etkilemesi yanında entelektüel düşünme becerisini geliştirmesi, önyargıları azaltması ve genel olarak çocuk ve gençlerin estetik eğitime katkıda bulunması eğitimde dramanın yararları arasındadır. Yetişkin eğitiminin her alanında da eğitimde yaratıcı drama etkili biçimde kullanılmaktadır. Bu nedenle eğitimde yaratıcı drama, yalnızca üniversitede drama bölümlerinde değil, sosyoloji, tıp, yabancı diller ve teknoloji gibi farklı disiplinlerde de kullanılmaya başlanmıştır.

1. Eğitimde Yaratıcı Drama ve Tiyatro Pedagojisi

Çalışmamız bir yandan farklı bilimsel, kültürel ve sosyal gruplarla iş birliği ve planlama çalışmalarını ele alırken diğer yandan da yaratıcı etkinlikler ve sanatsal anlatımların farklı biçimlerini bir araya getirmeyi hedeflemektedir. Böyle bir birliktelikte, insanın yaratıcılığı ve insanın keşfediciliğini ortaya çıkarmaya yarayan ortak form ve uygulamaları içeren sanat ve drama, çalışmamızın odağını oluşturmaktadır. Özellikle tiyatro bağlamında düşündüğümüzde farklı ortam ve mekânlarda farklı gruplar, ülkeler ya da toplumlar bir araya gelmekte ve tiyatral çalışmaları kendi geleneklerine göre eş zamanlı ya da farklı zamanlarda sunabilmektedirler. Çünkü tiyatro ya da drama çalışmaları bireylerin fiziksel ya da kültürel farklılıklarını ön plana çıkarmadan insanlar arasında ortak paylaşımların oluşmasına olanak verir; çünkü drama çalışmaları evrensel boyutta bireylerin, özlemleri, tutkuları, mutluluk ya da hayal kırıklıkları ile hayal ve gerçeklerini bir araya getirir, bir diğer söyleyişle gündelik yaşamı gerçek ve kurgusal boyutta ele alır. Drama ve tiyatro çağdaş yaşamda düşünce ve davranış kalıplarına ilişkin iletişim kanallarını da çoğaltır. Bireylerin kendi kimlik, ideal ya da sosyal değerlerini oluşturmalarına yardımcı olacak temel rol modellerini prova etmeye yardım eder.

Drama ve sanat, genel olarak dünyayı algılama ve kavramaya yönelik etkili araçlar sağlar, yalnızca insanların eylemlerinin doğal ve sosyal yasalarını arama yoluyla değil aynı zamanda doğal ve sosyal fenomenlere bütünsel olarak ulaşmaya olanak veren imajları da yaratmayı sağlar. Tiyatral süreçler aracılığıyla insanlar her bireyin yaşadığı dar çevreden çok daha geniş ve zengin bir bütün olarak dünyayı anlayabilirler.

Drama çalışmaları yetişkin ve çocukların eylem ve performanslarında hem oyuncu hem de

¹ Makalenin çevirisi Prof. Dr. İsmail Güven tarafından yapılmıştır.

özne ve nesne olmalarına olanak verir. Yaşamın kuralları, oyunun kurallarıyla iç içe geçer, oyunda sembolik etkinlikler dışsal gerçeklerin keşfedilmesine uygun ortam sağlar.

2. Avrupa ve Uluslararası Kuruluşların Program Belgeleri

Sunulan araştırma önerileri, bizden özellikle Avrupa Birliği ve diğer uluslararası kuruluşların sunduğu metinler üzerine öncelikle odaklanmamızı zorunlu kıldı. Çalışmamızın temel amacı var olan metinlerde yer alan, felsefi anlayış, öncelikler ve temel ilkeleri ortaya çıkarabilmektir. Bu anlayışlara ulaşabilmek için üç temel alanla ilgilendik: Sanatın eğitim ve bilgi değişimine yönelik konularda ulusal ve uluslararası işbirliğine katkısı, daha nitelikli bir eğitim, yaşam boyu eğitim ve yetişkin eğitimi için yaratıcılık, bilgi paylaşımı ve eğitimsel araştırmaların geliştirilmesi gibi konular.

Bu nedenle,

- "Europe 2020", Avrupa Kalite Yönetimi ve Mükemmeliyet Modeli Kuruluşu Belgesi (2010), Avrupa Konseyi Eğitim ve Öğretim Raporları sonuçları, Avrupa'nın farklı eğitim ve kültürel alanda çalışma programları ve işbirliği belgeleri incelenmiştir. UNESCO 2006 Sanat Eğitim Yol Haritası, 2010 Seul Gündemi, Sanat Eğitiminin Geliştirilmesine Yönelik Hedefler: belgeleri ele alınmıştır. Ayrıca sanat, eğitimde drama ve tiyatro eğitiminin uluslararası boyutunda yapılan çalışmaların sonuçları paylaşılmıştır.

3. Öngörülen Araştırma amaçları

Öngörülen araştırma ve çalışmalarla hem bireyler hem de drama gruplarına belli hedefler oluşturmak amaçlanmıştır. Avrupa ve uluslararası düzeyde ve ulusal düzeyde grupların "Eğitimde Drama Çalışmaları"na katılmaları hedeflenmiştir:

Grup ya da hedef gruplar için, nitel ve nicel açıdan önemli olan yaşam boyu öğrenme olanakları oluşturma, kişisel bütünleşme ve sosyal uyumu geliştirmeye yönelik eğitim kültürünün oluşturulması

- Sanatsal ifade ve yaratıcılığın teşvik edilmesi
- Bilgi ve düşüncelerin sosyal olarak oluşturulmasına yönelik araştırma projelerinin geliştirilmesi
- Etkileşimli iletişim ortamlarının güçlendirilmesi
- Grupların çok boyutlu gelişiminin sağlanması
- Sözel ve sözel olmayan kişilerarası ve gruplar arası iletişim becerilerinin geliştirilmesi
- Uzlaşma, çatışma çözme becerilerinin geliştirilmesi
- Empati becerilerinin zenginleştirilmesi
- Ekiple çalışma ve işbirliğinin geliştirilmesi
- Hakkını savunma vb. becerilerin oluşturulması
- Karar alma ve sorun çözme, eleştirel düşünme becerilerinin geliştirilmesi
- Kaygı ve korkulardan uzaklaşma ve kaygı yönetimi
- Öğrenmede duygusal boyutun katılımının güçlendirilmesi

- Gruplardaki her bireyin yetenek ve kişisel gelişimlerinin sağlanması
- > *Yerel ve Avrupa düzeyinde ise*
- Küçük ölçekli ve büyük ölçekli çalışmalar aracılığıyla yer topluluklar ve üyeler arasındaki yaratıcı etkinliklerin geliştirilmesi
- Yerel düzeyde alt kültürlerle yönelik çalışmalar ve yaşam boyu öğrenmenin vurgulanması, çok sesliliğin geliştirilmesi
- Yerel toplumlar içinde kültürel kuruluşların geliştirilme çabalarının destelenmesi
- Kültürel ve diğer sosyal örgütler arasında yatay ve dikey işbirliğinin geliştirilmesi
- Kültür turizmi adı verilen projelerin desteklenmesi
- Kültürel ve doğal mirasın korunması gerekliliğine ilişkin çevre eğitimi programlarının desteklenmesi
- Üniversite ve yerel kuruluşlar arasında yaratıcı ve verimli işbirliği çalışmaları
- Avrupa düzeyinde ulusal üniversitelerle, Avrupa üniversiteleri ve diğer eğitim kurumları arasında işbirliğini geliştirip, araştırma sonuçlarını paylaşma
- Katılımcı vatandaşlık eğitim programlarını geliştirme
- Araştırmacı, sanatçı ve vatandaşların hareketliliğini geliştirme

4. Önerilen Araştırma Çalışmalar

4.1 Araştırma Amaçları

Burada sunulan araştırma çalışmaları eğitimde yaratıcı dramının sosyal ve kültürel alanda etkisi ve rolüyle ilgi konulardır. Müzeler, yaşlı bakım merkezleri, hapishaneler, yerel kültürel birimler, zihin engellilere yönelik kurumlar, oyun merkezleri, sosyal oluşumlar ya da galerilerin tümünde eğitimde drama çalışmalarının tümü araştırma konusu yapılabilir.

4.2 Önerilen Yaklaşımlar

Araştırma yöntemleri olarak 1. Temel Araştırmalar 2. Deneysel Araştırmalar yapılabilir.

Mesleki Eğitimde Avrupa Kalite Öngörüsü ilkeleri göz önünde bulundurularak aşağıdaki yöntemsel başlıkları önerebiliriz: 1. Planlama, 2. Uygulama, 3. Ölçme, 4. Değerlendirme, 5. Gözden geçirme.

Araştırma alanının kendine özgü niteliği nedeniyle, (i) bilimsel açıdan esnek planları olan (ii) bilişsel olarak ön organize edici planları olan, (iii) niteliksel ve istatistiksel genellemelere yer veren (iv) karma yöntemleri içeren araştırma önerileri verilebilir. Ayrıca taban teorisinden de yararlanılabilir.

Bununla birlikte yöntemleri etkili olarak uygulayabilmek için eğitimde yaratıcı dramının farklı teknikleri de işe koşulabilir. Katılımcıların yöntemsel düşünme bilgisiyle karşılaşmalarını ve bunlar ışığında daha sonra kendi araştırma projelerini geliştirmelerini hedefliyoruz.

En son çalışma ise farklı araştırma çalışmalarında ortaya çıkanları bir araya getirip yeni bir sentezle sunan meta analiz çalışmalarının yapılmasını öngörmektedir.

4.2 Öngörülen etkinlikler

Bu programın temel etkinlikleri; yaşlılar, mahkumlar, müze eğitimcileri, eğitimde drama konusunda öğrenim gören öğrenciler, üniversiteler ve yerel otoriteler gibi farklı gruplar arasında işbirliğini hedeflemektedir.

Sözü edilen etkinlikler şu basamakları içermektedir:

Planlama, uygulama, niteliksel ölçme ve değerlendirme ve gözden geçirme.

EYLEM 1: Eğitimde Drama Sosyal Yapılar

- Yaşlılarla laboratuvar çalışmaları
- Hapishanelerde yapılan çalışmalar
- Müzede drama çalışmaları
- Müzelerdeki çalışmaları kaydeden ya da değerlendiren araştırmalar
- Eğitimde drama ve sosyal kurumlar arasındaki ilişkileri alan konferanslar
- Konferans tutanaklarının basımı
- Avrupa müzelerinin ziyaret edilmesi
- Programa yönelik web sitesinin kurulması

EYLEM 2: Anlatı ve Sosyal kurumlar

A Evresi:

- Öykü anlatımı ve anlatı konusunda uzman olanlar tarafından seminerler yapılması
- o Masalların anlatımı: seminer, atölye çalışmaları
- o Canlı anlatılar: sözlü anlatıların tiyatral dile dönüştürüldüğü tekniklere yönelik atölye çalışmaları
- Yapısal görüşmelere dayalı olarak gerçekleştirilmiş olan sosyal mekânlardaki kişisel araştırma çalışmalarının derlenmesi
- Anlatı süreç ve becerilerine yönelik sempozyumlar
- “anlatı grupları”ndaki süreçleri ortaya koyan el kitabı vb. Dokümanın yayımlanması
- Anlatıyla ilgili araştırmaları içiren bir eserin yayımlanması
- Anlatıyla ilgili araştırma sonuçlarının konferansta sunulması

B Evresi:

- *Köylerde Yaşlıların anlattığı masalların toplanması*
- Köylerde yapılan canlı anlatılar
- Cezaevlerinde mahkûmların yaptıkları canlı anlatılar
- Cezaevlerinde kalanların öykü ve masalları tiyatral canlandırması
- Mahkûmların masal ya da hayat hikâyelerine yönelik tiyatral sunu ya da doğaçlamalar
- Mahkûmların canlı anlatılarına yönelik araştırma bulgularının ulusal konferanslarda sunumu

- Yaşlıların canlı anlatılarına yönelik araştırma bulgularının ulusal konferanslarda sunumu
- Yerel ve ulusal basında anlatılara yönelik makalelerin yayımlanması ve sunular yapılması
- Yaşlı ve mahkûmlardan derlenen anlatıların okul ya da diğer kurumlarda sunulması
- Anlatıların sonuçlarının Avrupa Üniversitelerinde sunulması

EYLEM 3: Kukla Tiyatrosu.

- *Kukla Tiyatrosuna Yönelik Araştırma Merkezinin Geliştirilmesi.* Yerel otoritelerce desteklenecek araştırma projelerinin sağlanması, okullar, üniversiteler ve diğer kültür gruplarının bir araya gelerek kukla tiyatrosu konusunda çalışmalar yapmasının sağlanması. Kukla tiyatrosunun çocukların eğitiminde kullanılmasının yanı sıra, ergen ve gençlerin sorunlarına yönelen çalışmalar yapılması.

İkinci Etkinlikler:

- Sembol ve posterlerin oluşturma
- Kukla tiyatrosunun terapik, duyuşsal boyutlarına yönelik ulusal konferanslar yapma
- Kukla tiyatrosu konusuna ayrılmış, yerli ve yabancı uzmanların katıldığı kısa süreli konferanslar yapma
- Kukla tiyatro festivali düzenleme
- Kukla tiyatrosu etkinliklerinin öğretimine dayalı yaz kampları gerçekleştirme
- Kukla tiyatrosu ile ilgi çalışmaları paylaşmayı sağlayacak web sitesi kurma
- Kukla tiyatrosu geleneğinin oluşturulmasına yönelik öğrenci ve diğer kişilerin katılacağı çalışma grupları oluşturma
- Uygulamalı çalışmalar: Kukla tiyatrosuna katılmak isteyenlere katılma olanağı ve deneyimler elde etme uygulama olanağı verme.
- *Uygulamalı çalışmalara katılanların çalışmalarını belgeleyen kitap basımı*
- Eylem planı çalışmalarını geliştirme
- Kamusal alanda katılımcıların yer aldığı kukla yapım teknikleri malzemelerinin sunulduğu sergiler
- Medya ve basında kukla gösterileri yapma
- Kukla tiyatrosu araştırma ve çalışma gruplarının etkinliklerini tanıtan ulusal kongreler yapma
- Kukla Tiyatrosuna yönelik kütüphane oluşturma
- Üniversitelere ziyaretler ve çalışmaların paylaşılması

EYLEM 4: Göçmenlere yönelik okullar

Eğitimde drama teknikleriyle göçmenlerin farklı dil becerilerini geliştirebileceği etkinlikler gerçekleştirme. Şarkı, dans, plastik sanatlar ve doğaçlamalar yoluyla göçmen çocukların kendilerini ifade etme becerileri kazandırma çalışmaları yoluyla yaratıcılık geliştirilebilir. Çalışmalar okul saatleri dışında yapılabilir. Burada çalışacak kişiler, dil öğretmenleri emekli

öğretmenler ya da çalışan öğretmenler olabilir.

İkincil Etkinlikler

- *Yoğun kurslar yoluyla eğiticilerin eğitimi*
- *Sanat yoluyla dil öğretimine yönelik eğitim verilmesi*
- *Sanat yoluyla dil öğretimine yönelik eğitimsel materyallerin geliştirilmesi*
- *Eylem planlarının geliştirilmesi*
- *Araştırma ve uygulama sonuçlarının ulusal kongrelerde sunulması*
- *Video kütüphanesinin oluşturulması*
- *Göçmenlerin yaptıkları videoların sunulması*
- *Göçmen çocukların yararlanabileceği anlaşılabilir ve teknik olmayan makale ve kitapların bulunduğu bir kütüphanenin oluşturulması*
- *Hapishanelerde dil öğretiminin gerçekleştirilmesi*
- *Eğitimde yaratıcı dramaya yönelik Doktora eğitimine geçilmesi*

EYLEM 5: Haydi Tiyatroya Gidelim

- *Tiyatro gösterilerine yönelik okulların hazırlanması*
- *Tiyatro yönetmenleriyle röportaj vb. çalışmalar yapılması*
- *Tanınmış yönetmenlerin okullara davet edilmesi, konferans ve atölye çalışmaları yapılması*

EYLEM 6: Turizm Okulu

Yaşam boyu öğrenme ve eğitimde yaratıcı drama teknikleri yoluyla, tiyatral atölyeler ve turizmi destekleyici çalışmalar yapılabilir. Tur rehberlik ajansları ve rehberlerine yönelik eğitimde dramanın kullanıldığı eğitim programları oluşturulabilir.

- *Örnek olay çalışmaları yapılabilir*
- *Yaşam boyu öğrenme ve eğitimde yaratıcı dramanın rolüne ilişkin konferanslar gerçekleştirme*

Sonuç

Bu çalışma eğitimde yaratıcı drama ve oyunun eğitimsel yönüne ile farklı sosyal, kültürel ve eğitimsel konularda yapılmış çalışmalarda ortaya çıkmış sonuç ve önerilere kısa bir bakış açısı sunmaktadır. Yapılan çalışmalarda sanat, kültür ve yaşam boyu öğrenme bağlamında eğitimde drama çalışmalarına dayalı farklı uygulamalarda oldukça önemli sonuçlara ulaşılmıştır. “Tiyatro-eğitimi” kavramının akademik çevreler ve eğitimciler tarafından da gitgide daha fazla benimsendiği ortaya çıkmıştır. Eğitimde yaratıcı drama hem bir sanat formu hem disiplin hem de eğitim aracı olarak farklı biçimlerde kullanılmıştır ve Avrupa düzeyinde kullanılmaya devam etmektedir.